

lor la revoluțiile de la 1821 și 1848, la realizarea visului secular de unitate și independență națională — momentele 1859, 1877, 1918.

Interesante și sugestive sînt și exponatele care ilustrează lupta muncitorilor și țăranilor gorjeni în frunte cu comunistii pentru o viață liberă, pentru o nouă orînduire, cît și înscrierea județului pe verticala dezvoltării societății socialiste.

Alături de viața social-politică, expoziția prezintă viața culturală a județului ce a dat Patrimoniului național și universal numeroase opere, la loc de frunte situîndu-se cele ale lui Tudor Arghezi și Constantin Brîncuși.

Pentru ușurarea muncii personalului filialei, cît și pentru siguranța documentelor, localul este prevăzut cu spații pentru preluarea de noi documente, cu camere de prelucrare a arhivei și instalații moderne de semnalizare și alarmare.

Noul local al Filialei Arhivelor Statului Gorj asigură condiții optime pentru păstrarea tezaurului arhivistic al județului, pentru modernizarea activității arhivistice și valorificarea sa la un nivel științific și cultural-educativ superior.

Prelucrarea automată a datelor privind activitatea sălilor de studiu din D.G.A.S.

GABRIELA HURMUZACHE, FILOFTEIA RÎNZIȘ, CODRIN IONESCU

Între obiectivele de bază ale Arhivelor Statului se numără și acelea de satisfacere a necesităților de informare ale cercetării științifice și creștere a eficienței muncii în utilizarea documentelor de arhivă. Realizarea acestor decizii derivate impune folosirea tot mai largă a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor. În acest scop, a fost creat Sistemul Informatic al Arhivelor Statului (S.I.A.S.), parte componentă a Sistemului Informațional al Arhivelor (S.I.A.), care permite prelucrarea automată a informațiilor arhivistice la nivelul actual al informaticii și al tehnicii electronice de calcul¹.

Principalul obiectiv al S.I.A.S. îl constituie satisfacerea necesităților de informare a cercetării științifice la nivel național și a factorilor de decizie din sistemul Arhivelor Statului, în vederea creșterii eficienței muncii arhivistice.

Realizarea S.I.A.S. se face pe subsisteme funcționale, reprezentînd domenii restrînse, între care există legături de complementaritate și interdependență².

Subsistemul evidenței datelor referitoare la activitatea sălilor de studiu (S.E.D.A.S.) implementat în anul 1983 face parte integrantă din Sistemul Intern de Documentare și Informare al Arhivelor Statului (S.I.D.I.A.S.) și are ca obiectiv satisfacerea necesităților de informare și documentare ale factorilor de decizie și ale cercetării științifice. (fig. 1).

După cum se poate urmări în schema funcțională a S.E.D.A.S., informațiile primare se găsesc pe buletinele de cerere ale cercetătorilor de la sălile de studiu ale D.G.A.S. Cîmpurile care se introduc în prelucrare sînt: codul, numele și prenumele cercetătorului, anul de naștere, locul de muncă, funcția și specialitatea, tema studiată, anii extremi, județul de reședință al cercetătorului, cotele arhivistice (fondurile și unitățile arhivistice studiate) și descriptorii temei.

Primele operații din fluxul de prelucrare sînt verificarea, completarea și codificarea tuturor cîmpurilor care vor fi introduse în baza de date a S.E.D.A.S., precum și indexarea temei cercetate.

Operațiunile de indexare se efectuează după principii unitare pentru toate buletinele de cerere. Descriptorii rezultați trebuie să caracterizeze concis și clar conținutul temei cercetate, punînd în evidență genul lucrării, problema studiată, perioada istorică cercetată, personalități etc.

¹ Vezi Gabriela Hurmuzache, *Arhivele și informatica*, în „Revista Arhivelor”, an LVI (1979), vol. XLII, nr. 1, p. 12—17.

² M. Pirvulescu, M. Klaus, E. Mitrescu, *Preocupări și rezultate obținute de arhivele românești în aplicarea tehnicilor moderne de prelucrare automată a informațiilor*, în „Probleme de informare și documentare”, I.N.I.D., vol. 14, 1980, nr. 4, p. 167.

Pentru creșterea eficienței culegerii datelor, s-a hotărât preluarea informațiilor de intrare direct de pe buletinele de cerere. Datele sînt culese cu ajutorul terminalelor tip DISPLAY și apoi sînt înmagazinate în fișiere intermediare, organizate pe benzi magnetice. Aceste fișiere sînt prelucrate cu programe de editare

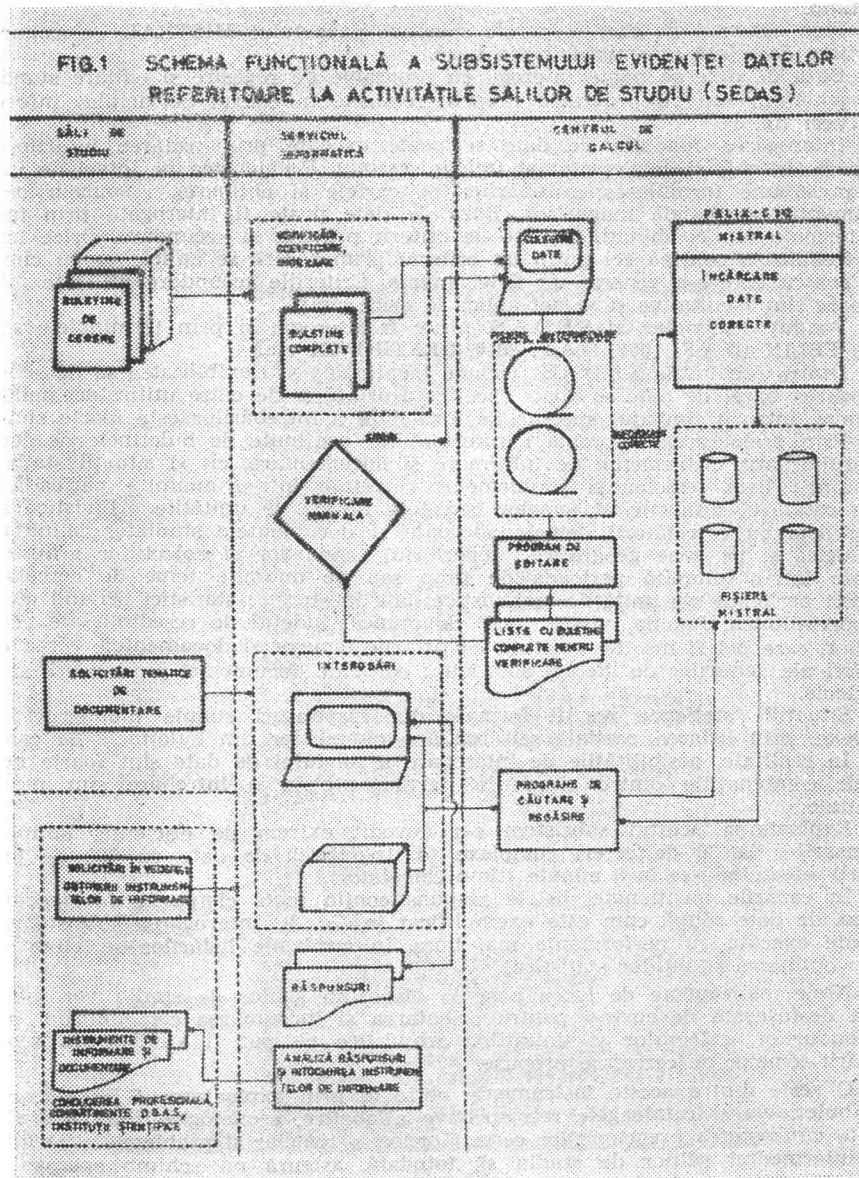

Fig. 1

specifice, obținându-se liste auxiliare cu toate informațiile culese. Listele sînt, în continuare, verificate iar corecțiile necesare sînt operate în mod interactiv pe DISPLAY. Procedurile de verificare și corectare se repetă pînă cînd datele sînt în întregime corecte.

Informațiile corecte de pe fișierele intermediare se sortează crescător după codul buletinelor de cerere, obținându-se astfel un fișier pe bandă magnetică, uti-

lizat la constituirea bazei de date. Baza de date s-a creat pe sistemul de calcul FELIX C. 512, utilizându-se ca software suport pachetul de programe MISTRAL³. Baza de date va avea caracter „istoric”, de îmbogățire continuă cu informații, oferind posibilități de informare și documentare pentru o perioadă îndelungată de timp.

Prin sistemul de chei și parole specifice pachetului MISTRAL, se asigură o securitate deosebită informațiilor din bază.

Baza de date se poate interoga cu programe de regăsire și editare standard ale pachetului sau cu programe proprii, realizate în cadrul Serviciului informatică (Vezi fig. 1).

Interogarea fondului de date se poate executa prin tratarea loturilor de întrebări (*batch*) și conversațional (*teleprocessing*). Prelucrarea pe loturi de întrebări presupune formularea întrebărilor pe cartele și obținerea răspunsurilor pe imprimantă sau bandă magnetică. Baza de date poate fi interogată prin întrebări formate din combinații diverse de criterii primare și secundare. Orice întrebare trebuie să conțină cel puțin un criteriu primar care se aplică numai cîmpurilor pentru care s-a generat un fișier invers. Criteriile secundare utilizate într-o întrebare sînt facultative și se pot aplica la orice cîmp.

Fondul documentar al S.E.D.A.S. poate fi interogat și prin terminalele sistemului FELIX (D.A.F. 1001, D.A.F. 2010, CENTRONIX etc.)

Dintre facilitățile S.E.D.A.S., trebuie menționată și flexibilitatea sa deosebită: interogarea bazei de date se poate face cu ușurință și de către utilizatori neinformaticieni, întrucît limbajul specific de formulare a întrebărilor este foarte simplu.

Prin prelucrarea automată a informațiilor conținute de buletinele de cerere au rezultat atît instrumente de informare și documentare, cît și situații statistice și anume: lista temelor și problemelor cercetate într-o anumită perioadă de timp; catalogul alfabetic al temelor cercetate însoțit de unitățile arhivistice studiate; lista cu cercetătorii, temele abordate și documentele studiate, delimitarea cronologică și pe zone geografice; repertoriul fondurilor și colecțiilor arhivistice studiate într-o anumită perioadă de timp sau pe anumite teme de cercetare; statistici periodice ale unităților arhivistice date în studiu; statistici privind numărul, specialitatea, funcția, vîrsta, locul de muncă, județul de reședință ale cercetătorilor, care pot fi însoțite optional de titlurile temelor și documentele cercetate; statistici ale genurilor de lucrări abordate: ediții de documente, monografiile, studii și articole.

Situațiile statistice pot fi formate din răspunsuri simple (numerice) sau complexe, prin listarea parțială sau totală a cîmpurilor din buletinele de cerere.

În realitate, posibilitățile de interogare a fondului de date sînt foarte mari, întrucît combinațiile dintre cîmpurile participante la o întrebare sînt practic nelimitate.

Exploatarea acestui subsistem s-a dovedit extrem de eficientă, obținerea răspunsurilor la 30 de cereri complexe (dintr-o bază de date cu 700 de înregistrări) efectuîndu-se în 8 minute (timp calculator).

În cazurile menționate, listele răspuns conțin *toate cîmpurile înmagazinate* în baza de date (după cum este exemplificat în fig. 2). Interogarea subsistemului se poate executa cu performanțe mai bune în condițiile listărilor selective sau pentru obținerea situațiilor statistice.

Noile instrumente de lucru puse la dispoziția sălilor de studiu vor facilita munca desfășurată de custozii pentru orientarea și îndrumarea cercetătorilor asupra fondurilor, colecțiilor și unităților arhivistice ce pot fi studiate în scopul realizării temelor de cercetare propuse.

O serie dintre aceste instrumente obținute prin exploatarea S.E.D.A.S. cum ar fi buletinele și catalogele retrospective alfabetic, cronologice sau geografice, permite cunoașterea preocupărilor cercetătorilor, a temelor și problemelor abordate prin intermediul sălilor de studiu și, totodată, asigură un schimb operativ de informații valoroase, în dubiu sens, între D.G.A.S. și instituții de cercetare.

Interogarea bazei de date a aplicației permite precizarea fondurilor, părților structurale și a unităților arhivistice ce urmează a fi studiate în vederea elaborării unei anumite teme de cercetare. Astfel, pentru a veni în întîmpinarea realizării de către D.G.A.S. a unor ediții și cataloage de documente sau studii monografice se pot lista cotele arhivistice ale unor documente ce răspund problematicii avute în atenție.

³ C.I.I. 4071 EI/FR MISTRAL, manual de utilizare; C.I.I. 4017 P/FR MISTRAL, manual de operare.

De asemenea, pentru lucrări de genul monografiilor de localități, al lucrărilor de grad sau al documentării pentru organizarea de expoziții și muzee, lucrări care, în general, împung un termen de realizare foarte scurt, pe baza regăsirilor tematicate automate solicitanții vor dispune rapid de cotele documentelor

* P A R T I D P O L I T I C *		Pag. 1
COD	001029001	
NUME	BIEGLER TIBERIU	
AN	1939	
LOC=MUNCA	I.T.B. SIBIU	
FUNCTIA	STUDENT	
SPECIALIT.	ISTORIE	
TEMA	ACTIVITATEA PARTIDULUI NATIONAL-LIBERAL CONDUS DE GH.I. BRATIANU IN PERIODA 1930-	
	1938	
AN=INCEPUT	1930	
AN=SFIRSIT	1938	
JUDCT	B	
TEXT	001003070725-0728:(2,3,15,22,28,39,40,52-55, 63,66,167/1930),(10,13,39/1931),(7,12,138/ 1933),(6,26/1935),(22,31/1932),(14,29,49/ 1934),6/1936,(8,20,41/1930),(25,26,27,29,31, 35,42/1937),12/1938,29/1931001005070730:614, 824,625,629,787,787:001005070731:1523; 001005070732:956;	
DESCRIPTORI	STUDIUL SITUATIE POLITICA INTERNA, PARTID POLITIC	
COD	001486001	
NUME	MANOLESCU CATALINA	
AN	1939	
LOC=MUNCA	I.T.B. SIBIU	
FUNCTIA	STUDENT	
SPECIALIT.	FILOLOGIE-ISTORIE	
TEMA	ACTIVITATEA PARTIDULUI NATIONAL-DEMOCRAT IN PERIODA 1918-1932	
	1918	
AN=INCEPUT	1932	
AN=SFIRSIT	1932	
JUDCT	B	
TEXT	001003070725-0728:13/1918,27/1919,2/1924,1/ 1928,19/1932:001005070732:108,123,280,290; 001005070730:186,205,257,438,443; 001005070731:1771;	
DESCRIPTORI	LUCRAREA DE DIPLOMA, SITUATIE POLITICA INTERNA, PARTID POLITIC	
COD	001575001	
NUME	CRISTESCU I. NADEA	
AN	1933	
LOC=MUNCA	IEFS	
FUNCTIA	BIBLIOTECAR	
SPECIALIT.	ISTORIE	
TEMA	MANIFESTATIA ORGANIZATA DE P.N.T. IN ZIUA DE 31 MAI 1936. LUCRARE DE DIPLOMA	
	1936	
AN=INCEPUT	1936	
AN=SFIRSIT	1936	
JUDCT	B	
TEXT	001005070730:300-342,643,676,707,755,774,781, 792,811,824,826,831,832,836,840,843,275,420, 477,484,622,647;	
DESCRIPTORI	LUCRARE DE DIPLOMA, SITUATIE POLITICA INTERNA, PARTID POLITIC	

Fig. 2

respective, titluri de teme, precum și de numele cercetătorilor care au preocupări asemănătoare.

O altă latură aplicativă a S.E.D.A.S. constă în facilitarea cunoașterii gradului de utilizare a unor anumite fonduri, colecții și unități arhivistice de către cercetătorii ce frecventează sala de studiu, determinând astfel luarea unor măsuri în scopul protejării și conservării acestor documente, prin executarea de fotocopii, xerografii sau microfilme.

Trebuie subliniat faptul că eficiența S.E.D.A.S. se manifestă prin perfecționarea activităților desfășurate în cadrul sălii de studiu, a evidenței și fluxului circulației unităților arhivistice date spre cercetare, precum și introducerea rapidă în circuitul științific a noilor informații documentare intrate în tezaunul arhivistic.

Elaborarea și analiza instrumentelor de lucru obținute cu ajutorul S.E.D.A.S. vor determina întocmirea unor studii referitoare la perioade și aspecte ale istoriei României sau lucrări comparative, prin care se vor putea determina preocupările preponderente ale cercetării într-un anumit interval de timp, cantitatea documentelor utilizate și dinamica intrării acestora în circuitul cercetării.

Implementarea acestei aplicații permite evidențierea unor informații noi — asocierea temelor de cercetare cu unitățile arhivistice cercetate, frecvența solicitării anumitor unități arhivistice etc. — care nu pot fi obținute decât cu ajutorul calculatorului electronic.

De asemenea, atât instrumentele de lucru, cât și studiile realizate vor permite evitarea pe cât posibil, a paralelismului în alegerea și studierea unor teme, stabilirea raportului dintre temele cercetate prin sălile de studiu din sistemul Arhivelor Statului și cerințele actuale ale istoriografiei naționale.

Pe baza cunoașterii preocupărilor cercetării științifice, Direcția Generală a Arhivelor Statului va avea posibilitatea luării unor măsuri în vederea preluării și prelucrării fondurilor și colecțiilor arhivistice aflate la organizațiile socialiste.

Rezultatele implementării acestui subsistem întregesc tabloul preocupărilor cercetării științifice, aria muncii desfășurate prin sălile de studiu ale Arhivelor Statului, conturându-se astfel mai bine gradul de valorificare în scopuri științifice și de propagandă a documentelor din Fondul Arhivistic Național.

Din experiența muncii de îndrumare și control a filialelor Arhivelor Statului Alba, Argeș și Bacău

Una dintre sarcinile principale care revin Direcției Generale a Arhivelor Statului este urmărirea și îndrumarea aplicării și respectării prevederilor Decretului nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național, la organizațiile socialiste și la alte organizații.

Deși a trecut peste un deceniu de la apariția acestui decret, nu se consideră că aplicarea prevederilor legale decurge de la sine. Realitatea a demonstrat că îndrumarea constantă, sistematică, exigentă își impune cuvântul în creșterea competenței oamenilor care creează, organizează și păstrează documente. Discuțiile tovarășești, apropiate, cu conducerile organizațiilor socialiste, cu organele politice, cu cei care întocmesc documentele, înregistrează, clasează, indosariază sau le pregătesc pentru dat la legat și le inventariază, au avut consecințe dintre cele mai pozitive. Modificările indicatoarelor de către instituțiile centrale fac mai necesară prezența arhivistului în mijlocul oamenilor care organizează documentele în vederea păstrării lor peste secole. Iată câteva argumente care pledează în favoarea unei munci intense de îndrumare și control, privind aplicarea corectă a legislației arhivistice.

În prezent, asigurarea unor condiții optime de păstrare pentru documente, evidența și folosirea, înțelegând prin aceasta atât utilizarea documentelor în scopul cercetării științifice, istorice, social-politice, cât și practice, necesită o viziune nouă, mai responsabilă, a factorilor de la organizațiile socialiste. Aceștia, în primul rând au obligația să cunoască legislația arhivistică și normele tehnice de lucru în arhive.

În anul 1983, filiala județeană Alba a Arhivelor Statului a intensificat mult acțiunile de îndrumare și control, dat fiind faptul că trebuie să preia în depozitele sale o cantitate mare de documente (circa 2000 ml arhivă), precum și să urmărească selecționarea arhivelor organizațiilor socialiste, în scopul de a se repune în circuitul economic, ca maculatură, documentele lipsite de valoare științifică și practică, cu termene de păstrare expirate.